

Evaluatie van en advies over de schutkring voor wolvenschade

Adviesnummer:	<u>INBO.A.4561</u>
Auteurs:	Jan Gouwy, Joachim Mergeay & Koen Van Den Berge
Contact:	Lieve Vriens (lieve.vriens@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	e-mail van 21 januari 2023
Geadresseerden:	Agentschap Natuur en Bos T.a.v. Dries Gorissen VAC Hasselt Koningin Astridlaan 50 3500 Hasselt dries.gorissen@vlaanderen.be
Cc:	Agentschap Natuur en Bos Joris Janssens (joris.janssens@vlaanderen.be) Koen Driesen (koen.driesen@vlaanderen.be)

Dr. Maurice Hoffmann
Administrateur-generaal wnd.

Wijze van citeren: Gouwy J., Mergeay J. & Van Den Berge K. (2023). Evaluatie van en advies over de schutkring voor wolvenschade. Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Nr. INBO.A.4561. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Aanleiding

De Vlaamse overheid voorziet subsidies voor particuliere veehouders van kleinvee die bestaande omheiningen wolfwerend maken. Deze middelen zijn enkel voorzien in gemeenten waar meerdere wolven actief kunnen zijn en het risico op schadegevallen groot is, de zogenaamde risicozone.

Professionele rundvee- en paardenhouders binnen de risicozone kunnen een beroep doen op een tegemoetkoming via het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds. Sinds juni 2022¹ komen ook niet-professionele rundvee- en paardenhouders in aanmerking voor subsidies binnen een bepaalde zone, de zogenaamde schutkring. Deze schutkring is kleiner dan de risicozone voor kleinvee. De schutkring werd in november 2022 verlengd tot 1 juni 2023².

Met het oog op een verlenging na 1 juni 2023 en een eventuele uitbreiding van de schutkring vraagt het Agentschap Natuur & Bos aan het INBO om de schutkring te evalueren.

Vraag

1. Kan het INBO de schutkring voor runderen en paarden, geldig sinds mei 2022, evalueren?
2. Is een uitbreiding van de schutkring tot de volledige risicozone voor kleinvee aangewezen?

Toelichting

1 Achtergrondinformatie

Sinds de vestiging van wolf in Vlaanderen is er door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) een risicozone afgebakend waarbinnen er een verhoogd risico is op een wolvenaantal op (klein)vee. Actueel is de lijst met gemeentes die behoren tot de huidige risicozone gebaseerd op de INBO-nota: Prioritering inzake preventiemaatregelen t.a.v. wolvenschade, februari 2020 (https://www.natuurenbos.be/sites/default/files/inserted-files/nota_prioriteringszones.pdf).

Eind januari 2022 adviseerden Van Den Berge *et al.* (2022) om het risicogebied, gebaseerd op het leefgebied van de roedel Hechtel-Eksel, uit te breiden met een tweede risicozone in het noordwesten van de provincie Antwerpen, waar een regelmatige aanwezigheid van zwervende individuen werd vastgesteld. Alle achtergrondinfo over de risico-inschatting en de opvolging van wolvenaantwoordigheid in Vlaanderen is terug te vinden in dit advies.

In februari 2022 adviseerden Gouwy & Van Den Berge (2022) over het instellen van een schutkring voor paarden en runderen binnen de risicozone van de gevestigde wolven. Achtergrondinfo over de risico-inschatting voor grootvee en de totstandkoming van de schutkring is te vinden in dit advies.

¹ Ministerieel Besluit van 3 mei 2022 (B.S. 18/05/2022) tot aanduiding van een schutkring in functie van wolvenschade

² Ministerieel besluit van 16 november 2022 tot verlenging van het ministerieel besluit tot aanduiding van een schutkring in functie van wolvenschade van 3 mei 2022

2 Vaststellingen over wolvenschade bij rundvee en paarden in Vlaanderen vanaf december 2021

In het advies over de afbakening van een schutkring (INBO.A.4338) gaven we een overzicht van schadegevallen bij rundvee en paarden veroorzaakt door de roedel Hechtel-Eksel tot en met november 2021. Sinds 3 mei 2022 is de schutkring van kracht. Om de schutkring te evalueren bespreken we in dit advies de schadegevallen bij rundvee en paarden vanaf december 2021 tot heden.

2.1 Schadegevallen bij runderen of paarden met een schoft hoger dan 148 cm

Tussen december 2021 en 7 november 2022 werden 60 schadegevallen beoordeeld als zijnde veroorzaakt door de roedel Hechtel-Eksel. Na deze datum werden er nog 13 schadegevallen geregistreerd waarbij de terreinbevindingen in de richting van wolf als predator wijzen, maar waarvan het DNA-onderzoek nog lopende is.

In totaal gaat het dus om 73 schadegevallen waarbij wolf zeker of waarschijnlijk de predator was. In 4 gevallen ging het om runderen of paarden waarvan de adulten een schofthoogte hoger dan 148 cm hebben:

- 03/07/2022, Peer: drachtige koe met een ontstoken en gezwollen achterpoot, liep mank volgens de eigenaar,
- 14/09/2022, Houthalen-Helchteren: predatiepoging (kwetsuren) op een type fjordenpaard met een schofthoogte rond de bovengrens van wat we als pony beschouwen en de ondergrens van wat we als paard beschouwen. In dit geval hebben we dit als paard geregistreerd. Het betrof een 33 jaar oud dier, sterk vermagerd ten gevolge van tandproblemen en weinig mobiel.
- 15/09/2022, Hechtel-Eksel: vrouwelijk kalf van 10 maanden oud,
- 27/09/2022, Hechtel-Eksel: twee jonge vrouwelijke runderen, verwond aan de kop en voorpoten, geëuthanaseerd.

2.2 Schadegevallen bij kleine paardachtigen met een schoft lager dan 148 cm

Tussen december 2021 en 6 november 2022 werden 6 aanvallen geregistreerd op pony's en 3 aanvallen op ezels. Voor deze dieren zijn subsidies voorzien via de risicozone voor kleinvee. Bij de pony's ging het behalve in één geval steeds om (mini-)Shetlandpony's.

Na 6 november 2022 werden er nog 4 aanvallen op (mini-)Shetlandpony's geregistreerd. Uit de terreinbevindingen blijkt dat wolf hier de meest waarschijnlijke predator is, maar het DNA-onderzoek is nog lopende.

Tabel 1. Overzicht van aanvallen op paardachtigen en rundvee door de roedel Hechtel-Eksel sinds december 2021

Datum staalname	Gemeente	Type prooi	Dood	Gekwetst	Predator
23/02/2022	Oudsbergen	Pony	1		Wolf
3/07/2022	Peer	Rund	1		Wolf
5/09/2022	Peer	Pony	1		Wolf
8/09/2022	Houthalen- Helchteren	Pony	1	1	Wolf
10/09/2022	Lommel	Pony	2		Wolf
14/09/2022	Houthalen- Helchteren	Paard		1	Wolf
15/09/2022	Hechtel-Eksel	Kalf	1		Wolf
17/09/2022	Balen	Pony	1		Wolf
24/09/2022	Houthalen- Helchteren	Ezel	1		Wolf
27/09/2022	Hechtel-Eksel	Rund		2	Wolf
4/10/2022	Oudsbergen	Ezel	1		Wolf
22/10/2022	Houthalen- Helchteren	Ezel	1		Wolf
2/11/2022	Oudsbergen	Pony	2		Wolf
24/11/2022	Oudsbergen	Pony	2		Vermoedelijk wolf (analyse nog lopende)
30/11/2022	Maaseik	Pony	4		Vermoedelijk wolf (analyse nog lopende)
9/12/2022	As	Pony	2		Vermoedelijk wolf (analyse nog lopende)
24/12/2022	Houthalen- Helchteren	Pony	1		Vermoedelijk wolf (analyse nog lopende)

3 Evaluatie van de schutkring

- Er werden vier schadegevallen op rundvee of paarden met een schoft > 148 cm geconstateerd. Deze aanvallen vonden alle plaats in de kern van de schutkring in de gemeentes Hechtel-Eksel, Peer en Houthalen-Helchteren, in de maanden juli en september.
- Twee aanvallen op Shetlandpony's (waarvoor de subsidieregeling via de risicozone van kracht is) werden vastgesteld buiten de schutkring maar binnen de risicozone, in de gemeentes Maaseik en As in respectievelijk november en december.
- Als we kijken naar alle schadegevallen, dan constateren we –zoals verwacht- enkele schadegevallen op kleinvee buiten de grenzen van de schutkring voor runderen en paarden (in Bocholt, Maaseik en As) en zien we eveneens dat een aantal schadegevallen zich dicht bij de grenzen van de schutkring bevinden, bv. bij de gemeentegrenzen Oudsbergen/Maaseik, Oudsbergen/As en Leopoldsburg/Ham.

Conclusies

1 Kan het INBO de schutkring voor runderen en paarden, geldig sinds mei 2022, evalueren?

Gelet op het feit dat schadegevallen op rundvee of paarden met een schoft > 148 cm plaatsvonden in het centrale deel van de schutkring concluderen we dat de huidige schutkring tot nog toe voldoende groot was.

2 Is een uitbreiding van de schutkring tot de volledige risicozone voor kleinvee aangewezen?

Het gelijkstellen van de schutkring voor runderen en paarden met de volledige risicozone voor de roedel Hechtel-Eksel kan tegemoetkomen aan de ongerustheid over de mogelijkheid dat een rund of paard aangevallen wordt buiten de huidige schutkring. Bovendien zullen er minder snel aanpassingen moeten worden doorgevoerd als het terreingebruik van de gevestigde wolven plots drastisch zou wijzigen. Beleidstechnisch en administratief kan dit een vereenvoudiging betekenen. INBO heeft op basis van deze praktische, beleidstechnische argumenten derhalve geen bezwaar tegen de uitbreiding van de schutkring voor runderen en paarden en de afbakening ervan gelijk te stellen met de afbakening van de volledige risicozone voor de roedel Hechtel-Eksel.

Referenties

Van Den Berge K., Gouwy J. & Mergeay J. (2022). Advies over de uitbreiding van de risicozone voor wolvenschade. Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Nr. INBO.A.4297. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Gouwy J. & Van Den Berge K. (2022). Advies over de afbakening van een schutkring voor wolvenschade. Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Nr. INBO.A.4338. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.